

Nr 28.

Utlåtande i anledning av fullmäktiges i riksbanken framställning om utbyggnad av pappersmaskinen vid Tumba bruk.

I skrivelse den 26 april 1951 ha *fullmäktige i riksbanken* hemställt, att bankoutskottet ville utverka riksdagens bemyndigande för fullmäktige att för utbyggnad av pappersmaskinen vid Tumba bruk med ett långviraparti av brukets medel taga i anspråk förslagsvis 400 000 kronor.

Till stöd för sin framställning ha fullmäktige anfört:

I skrivelse till bankoutskottet den 2 november 1950 hemställde fullmäktige i riksbanken, på förslag av riksbankens industristyrelse, om att utskottet skulle utverka riksdagens bemyndigande för riksbanken att företaga utbyggnad av pappersmaskinen vid Tumba bruk i enlighet med en vid skrivelsen fogad, av direktören vid bruket E. Wahren upprättad promemoria. Utbyggnaden avsåg dels en ökning av torkpartiet till en beräknad kostnad av cirka 150 000 kronor och dels installation av ett s. k. långviraparti för en kostnad av cirka 300 000 kronor.

Såsom skäl för dessa förslag anfördes behovet att öka brukets kapacitet för att därigenom möjliggöra, att de fasta kostnaderna fördelades på en större produktion. Vidare anfördes, bland annat, att tillkomsten av långvirapartiet skulle ge möjlighet till ekonomiskt lönande framställning av mera differentierade papperssorter — särskilt tunnare sådana — än vad som nu är fallet.

I sitt utlåtande över framställningen uttalade bankoutskottet, att utskottet i och för sig icke hade något att erinra mot densamma. Den föreslagna ombyggnaden av pappersmaskinen vid Tumba bruk framstode både som ändamålsenlig ur driftekonomisk synpunkt och utgjorde ett led i den upp rustning av bruket, som inlett av industristyrelsen och bruksledningen. På grund av det rådande ekonomiska läget, som nödvändiggjorde återhållsamhet beträffande investeringar, hade emellertid utskottet ansett, att det borde övervägas, om icke de föreslagna utbyggnaderna kunde ske etappvis. Utskottet hade under hand inhämtat, att utbyggnaden av pappersmaskinens torkparti framstode som det angelägnaste. En högre maskinhastighet, som tillbyggnaden av långvirapartiet skulle medgiva, förutsatte, att torkpartiet först utbyggdes. Vid en till torkpartiet begränsad utbyggnad komme vinstökningen att uppgå till 60 procent av den för hela utbyggnaden beräknade. Med hänsyn härtill ansåg sig utskottet böra begränsa anslagskravet till att avse cirka 150 000 kronor för sistnämnda utbyggnad.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Riksbankens industristyrelse har sedermera funnit anledning att ytterligare överväga förevarande fråga. Bruket har nämligen inlett samarbete med en statlig myndighet för tillverkning av vissa speciella papperskvaliteter, vilka ur statens synpunkt måste bedömas såsom mycket angelägna. Det skulle för att på bästa sätt kunna tillgodose de önskemål, som äro förbundna med ifrågakvarande beställning, vara ur teknisk synpunkt lämpligt, att bruket förfogade över ett långviraparti. Direktör Wahren har inför fullmäk-

tige närmare redogjort för här avsedda förhållanden, och fullmäktige ha därvid blivit övertygade om angelägenheten av att anläggningen kommer till stånd snarast möjligt. Leveranstiden för långvirapartiet beräknas till något över två år, medan den redan beslutade utökningen av torkpartiet kan färdigställas redan sommaren 1952, d. v. s. ett år tidigare. I och för sig kommer detta icke att medföra några extra svårigheter beträffande installationen m. m. Med denna uppdelning av anskaffningen på två år torde utskottets önskemål om en etappvis verkställd utbyggnad tillgodoses. På grund av inträffade prisstegringar måste kostnaden för ett långviraparti beräknas höjd med cirka 25 å 30 %. Det vid nuvarande prisläge erforderliga beloppet skulle alltså komma att utgöra cirka 400 000 kronor.

Utskottet. Frågan angående tillbyggnad av ett s. k. långviraparti till pappersmaskinen vid Tumba bruk var — jämte frågan om utökning av pappersmaskinens torkparti — föremål för riksdagens prövning vid 1950 års riksdags höstsession. Bankoutskottet uttalade då i sitt i ärendet avgivna utlåtande (nr 27), att utskottet i och för sig intet hade att erinra mot fullmäktiges framställning. Med hänsyn till rådande ekonomiska läge, som nödvändiggjorde återhållsamhet beträffande investeringar, fann sig utskottet dock böra begränsa anslagskravet till att avse allenast utbyggnaden av pappersmaskinens torkparti. Utskottet utgick från att fullmäktige vid ändrade ekonomiska förutsättningar skulle återkomma med framställning om den ifrågasatta vidare utbyggnaden.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Fullmäktige i riksbanken ha nu inkommit med en förnyad framställning angående tillbyggnad av ett långviraparti och ha hemställt om bemyndigande att för ändamålet få taga i anspråk ett belopp av förslagsvis 400 000 kronor.

Utskottet har vid sin prövning av förevarande ärende visserligen beaktat, att ur allmänekonomisk synpunkt skälen för ett bifall till förslaget icke kunna sägas vara starkare än när frågan var före hösten 1950. De upplysningar, som inför utskottet lämnats i ärendet, ha emellertid övertygat utskottet om att en utbyggnad av pappersmaskinen i enlighet med det föreliggande förslaget är av sådan angelägenhetsgrad att utskottet för sin del nu är berett att tillstyrka bifall till framställningen. Det skäl som givit riksbankens industristyrelse anledning att ytterligare överväga denna fråga är, såsom framgår av fullmäktiges framställning, att Tumba bruk inlett samarbete med en statlig myndighet för tillverkning av vissa speciella papperskvaliteter, vilka ur statens synpunkt måste bedömas som mycket angelägna. För att tillgodose de önskemål, som äro förbundna med ifrågavarande beställning, skulle det ur teknisk synpunkt vara lämpligt att bruket förfogade över ett långviraparti. Utskottet anser sig också böra fästa vikt vid att den tekniska utrustningen vid Tumba bruk hålles vid en sådan standard att en eftersläpning i förhållande till vad som är gängse inom de enskilda pappersbruken i landet såvitt möjligt undvikas.

Då långvirapartiet icke beräknas bliva levererat förrän vid mitten av 1953, synes vidare vid bifall till förslaget utskottets föregående år uttalade

önskemål om en etappvis skeende ombyggnad av pappersmaskinen bliva tillgodosett.

Aberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av fullmäktiges i riksbanken förevarande framställning, må bemyndiga fullmäktige att för utbyggnad av pappersmaskinen vid Tumba bruk med ett långviraparti av brukets medel taga i anspråk förslagsvis 400 000 kronor.

Stockholm den 21 maj 1951.

På bankoutskottets vägnar:

F. SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Sundvik, Näsgård, Mogård*, De Geer, Johannesson*, Boo* och Wehtje*;

från andra kammaren: herrar Severin, Fröderberg, Schmidt, Johanson i Kalmar, Hallberg*, Malmberg i Stockholm*, Birke* och Hansson i Önnarp*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Severin, Ewerlöf, De Geer, Wehtje, Schmidt, Birke* och *Hansson* i Önnarp, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

»När utskottet hösten 1950 behandlade det ärende, vari fullmäktige nu inkommit med en förnyad framställning, anförde utskottet som skäl för att för det dåvarande icke tillstyrka den föreslagna utbyggnaden av pappersmaskinen, i vad den avsåg tillbyggnaden av ett s. k. långviraparti, att det rådande ekonomiska läget nödvändiggjorde återhållsamhet med investeringar. Utskottet, som förklarade sig i och för sig ej hava något att erinra mot framställningen, utgick från att fullmäktige vid ändrade ekonomiska förutsättningar skulle återkomma med framställning om den ifrågasatta vidare utbyggnaden.

Under den tid som förflutit därefter har den samhällsekonomiska situationen utvecklats på ett sådant sätt att det skäl som utskottet anförde mot den ifrågasatta utbyggnaden nu måste tillmätas en ännu större tyngd. De ändrade ekonomiska förutsättningar, som inträtt sedan hösten 1950, ha så långt ifrån att möjliggöra några lättnader i fråga om restriktionerna i det ekonomiska livet tvärtom inneburit att kravet på återhållsamhet i investeringarna måste ställas ännu hårdare. Till stöd för den nu föreliggande framställningen ha icke åberopats nya skäl av den styrka att de kunna uppväga de skäl, som ur allmänekonomisk synpunkt tala mot att staten i nuvarande läge företager en investering av ifrågavarande art. Utskottet anser därför, att något avgörande skäl för en ändring av den ståndpunkt, som utskottet intog i föl vid behandlingen av denna fråga, icke framkommit. I konsekvens med sin tidigare uppfattning anser sig utskottet sålunda böra avstyrka bifall till fullmäktiges förevarande framställning.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må lämna fullmäktiges i riksbanken förevarande framställning utan bifall.»